

digeri, ac lienem uentriculo pertinaciter colligari comperies, quo² duas nuper commemora-
tas à uenis lienem accedentibus propagari scripsimus. Atque hic sedulo obseruandum uenit,
huiusmodi uenas ab eis quæ lienem accedunt in uentriculum digestas, neque distributionis
forma, neque colore, neque implantationis specie, quicquam ab alijs in uentriculum excurren-
bus uenis differre. ^{Dextri cauli} Dexter uenæ truncus (quem in intestina potissimum diffundi narrabam) ^{ci serie.}
quæ primùm mesenterio à dorso nascenti committitur, in³ tres præcipuos diffinditur ramos,
qui in alias denuò innumeras uenarum soboles diuicari, inter duas mesenterij membranas
producentur, atque inferiorem posteriorem uel intestinorum partem quæ mesenterio alliga-
tur, & quam dissectionum professoribus cauam uocare libuit, amplectentes, in ieiunum, ileum,
cæcum & dextram coli sedem, quæ id dextro reni & iccori adiacet, finiuntur. Quot uerò ab his
diffindantur soboles, quum prorsus sint innumerae, dictu est arduum: dein nò omnibus can-
dem distributionis exhibent seriem, quamuis (uti diximus) ad intestina illæ propagines excur-
rant. A tertio dextri portæ trunci ramo, qui in sinistram partem medijs mesenterij potissimum
diffinditur, insignis uenain⁴ sinistram mesenterium, quod colon à liene ad rectum usque in
testinum dorso alligat, porrigitur, atque nunc dictis uenis in intestina diffusis similiter, in plures
deriuata surculos, eam coli regionem, quæ à uentriculi sinistra sede ad rectum usque intestinum
pertinet, adit. Inter omnes sinistri mesenterij uenæ ramos, unus insigni magnitudine inter
duas sui mesenterij membranas (quæadmodum ceteri omnes rami) intertextus, secundum coli
finem deorsum sub recto intestino prorepat, multas uenulas ex superiori anteriori uel ipsius sede
ad eam intestini partem, quæ porrigitur, depromens. Præfens ramus quum ad recti intestini
extremum usque contendit, non amplius recta sub intestino deducitur, sed in⁵ plures utcumque
exiles diffusos ramulos, sinem recti intestini orbiculatim amplectitur. Porro & si frequenter
maiores sunt trium nunc dictorum dextri portæ trunci ramorum soboles, tamen plures numero,
sioresque in gracilia, quam crassiora intestina distribui, cuius ex dissectione obuium est. Quo
enim intestina uentriculi fundo sunt magis continua, eo pluribus uenarum implicatur surcu-
lis, quoniam ex illis plus succi quam ex sedi uiciniorebus sit exugendum. Quemadmodum uerò
nonnullis prius enarratis uenæ portæ ramis⁶ corpora quædam glandulosa atque ad amissum quo-
dammodo carnea attendi circunductaque dicebam, sic etiam ramorum per mesenterium ad inte-
stina diffusorum sectionibus, glandulæ quædam interiacent, proportionem in magnitudine
cum distributis propaginibus seruantes. In grandioribus enim propaginibus diductibus (quem-
admodum ubi dextre portæ truncus in tres primos ipsius ramos diffunditur) magnæ reponuntur
glandulæ, in subsequenti uero horum ramorum diuicationibus graciliores minoresque. Hu-
iusmodi quoque glandulæ, capillorum modo prætenues uenulas, à uenis quas interiacent mutuan-
tur. In has igitur propagines portæ uena digeritur, quæ omnes aut ad nutritionem, aut excre-
mentali cuius expurgationem, aut in uentriculo excocti cibi in iccoris portas deductionem,
propagatæ censentur, quippe⁷ quas bilis uesiculæ oblatas dixi, alimentum illi subministraturæ
ad eam excurrunt. Pari modo⁸ propagines numerosa sobole in omentum diffuse duntaxat
ut illud enutrient, multoque adipe imbuant, à portæ uena deriuantur. Propagines lienem peten-
tes rerum Conditor fecisse conijcitur, ut simul lieni alimentum deferant, atque ex iccore feculen-
tum sanguinem seu melancholicum succum in ipsum expurgent. Quum enim crassius sangui-
ficationis recrementum his propaginibus in lienem uehatur, & quum hæc illud lieni porrigant,
simul quoque necessarium lieni nutrimentum offerunt, siquidem, ut in quinto libro, nò sine religione
tamen quadam, scripturus sum, lien atrum illud sanguiificationis recrementum in sui nutritio-
nem conficit, & lien per⁹ uenas ab illis quæ lieni inferuntur in uentriculum profusas, quod ipsi
ex feculentiori sanguine reliquum est, neque sibi concoquere ac adaptare ualet, in uentriculum
eructat. uerum id nò (ut dissectionum professores male arbitrantur) in superius uentriculi orifi-
cium diffundens, sed ad fundum præcipue, quò¹⁰ maior uena à uenis lienem aduentibus exorta,
in uentriculum pertinet. Surculi capillorum modò tenues ad glandia in hoc à rerum Opifice dedu-
cuntur, ut illa à portæ ramis alimentum colligant. Cæterum¹¹ reliquæ omnes portæ propagines
in uentriculum & intestina digestæ, duplici nomine extruuntur, partim ut illis nutrimentum submi-
nistrent, partim ut suis sinibus & osculis in uentriculum & intestina hiantibus cōfectum à uen-
triculo cibum ex ipso ac intestinis exugant, atque ad iecur tanquam cōcoctionis officinā toti huma-
no corpori cōmunem transferant. Ingressus autem & ascensus in hanc regionem, ex multis, quæ
nunc narrauimus, strictis itineribus unus præparatur, ipse nimirum portæ uenæ caudex, quem
ueterum quispiam Naturæ operum peritus ante Hippocratem¹² uenæ nuncupauit, à quo in hunc
usque diem portæ uenæ nomen ad nos manauit, ipsaque (ut & Galenus testatur) à nonnullis porta
iccoris, ab alijs ianitrix appellatur, uerum nonnulli totā uenam hoc nomine donari nolunt, sed
partem

Venæ portæ
distributionis
ratio.

Portæ nomi-
na.

Lt. 6 de Pla-
citis.

partem ipsius duntaxat, quæ primùm à iccoris substantia cernitur libera. Dicitur & caudex
nomine esse uenæ, quod etiā nomen Galenus interdū cauæ uenæ¹³ quæ iccori est proxima, & p
terea magne arteriæ, quæ è corde pronascitur, tribuisse uidetur. Dein portæ uena ab alijs etiā iccori
manus nuncupatur, quod iecur ea ad elaborati in uentriculo cibi attractionem tanquam manu utatur
Summe qui lactici appellatur, quod succus quæ hæc ab intestinis iccori defert, lacteus sit. Porro uen
portæ, succu eū quæ è uentriculo, præcipue autem ex intestinis ad se allicit, atque in iecur defert, iec
ris modo in ipso deductu concoquere, ac eidem præparare, & in rudem sanguinem muta
haud facile concessero: quantumuis grauius id in quarto de Usu partium libro Galenus asserat.
Nullam enim sanguiificationis uim membrano & coriaceo uenæ corpori assignare possum:
si quæ esset, illa profecto album pararet sanguinem, non secus quam à uentriculo emutata, lacte
colorem referunt, uti & uentriculi substantia albam. non autem iccoris modò concretū sangui-
nem in star rubram esse liquidò cernimus. Atque hoc Galeni placitum non semel ab ipso repe-
tum alius refellerem, nisi Galenus ipse sexto de Dogmatibus Hippocratis & Platonis eam
taster sententiam, suipsius, quo acriter Aristotelem oppugnaret, oblitus. Ramum portæ, qui
sub recto intestino decliuem ac mesenterio sustulturn porrigi scripsimus, nonnunquam ad
culum sanguinis per anu uenulas, sanguine interdum manantes, expurgationem plurimu
conducere arbitror. Quandoquidem dum aut ob lienis obstructionem, aut aliud quodcum-
que uenæ uitium, feculentus sanguis non uniuersus, uel nullus planè in lienem absumitur, uel licet
eundem ad uentriculum eructare nequit, huius rami beneficio certis quibusdam interuallis, uel
mulierum menstruæ purgationes solent, per anum externi credo. Rarius enim ex uniuers
corpore hæmorrhoidum uitio laborantibus ad uenæ cauæ ramulos in sedem pertinentes, l
tolum eiusmodi sanguinem regurgitare uerisimile nobis uidetur, dum ueram uenæ portæ
distributionem perspectam habemus. Quippe ex hac coniecturari est promptissimum, qui si
guis à liene non attractus, aut ob meatuum obturationem non admissus, unde fluebat rursum
regurgitet, atque sua grauitate per ramum ad intestinum rectum pertinentem deorsum procurr
bat, ibi que tantisper reueretur colligatur, quæ, donec nimium turgentes uenæ osculis referant
per anum manare illum sinant. Huic meæ sententiæ magnum robur adiecit is quem hoc sa-
guinis defluxu per interualla laborantem refecimus. Huic enim minor, sed durior lien fuit,
uena sub recto intestino excurrens, pollicis quasi crassitiem superauit, eoque modo sanguine tu-
gebat, quo iam parturientium animalium uenas uterum amplexantes, insigniter amplas disten-
tasque cernimus. Verum hæc paulo latius à nobis relata sunt in epistola, quæ dextræ axillarem
lateralis morbo (si modò dextram aut sinistram feces, quicquam interfuit) aperiendam docuit.
proinde nunc ad uenæ cauæ seriem est accedendum: nam portæ uenam secandi modum ad
nem Quinti libri reijciendum duxi, in quo omnium nutritionis generationisque organorum
administrationem unā persequar.

CHARACTERVM TOTIVS VENAE CAVA DELINEATIONIS, QVAM SVBSEQVENS pagina proponit, Index.

FIGURÆ, quam in proxima reponemus pagina, quatuor Capitibus seriatim su-
sequentibus communis est, proportionemque illi correspondet, quæ integram arteriæ magnæ serie
ante duodecimum huius libri Caput, ac dein dorsalis medullæ neruorum distributionem ante
decimum quarti libri Caput exhibebo. quæ in ea uirilis corporis magnitudine (quemadmodum
et hæc uenæ cauæ figura, et musculorum et ossium simul compactorum tabulæ) depinguntur
quam huic papyroque regalis uulgo dicitur) accommodam fore putauit. Verum si cuiquam
ste a uisum fuerit, eiusmodi nudas uenarum, arteriarum, et neruorum icones aut ex proportion
ut clariore reddantur, augere (uti in mea Epitome factum cernis) aut propter chartæ angu-
stiam, seu potius ob typographorum sordes et auaritiam imminuere, id unum moneo et ro-
pariter, ne quis has figuras circumscribens, aliam hominis imaginem illi adijciat: quemadmodum
plagiarij quidam profecto, ex quibus hanc uenarum seriem sedula dissectione collegissem digni-
mi, in meis Anatomicis tabulis Argentine impressis tentarunt. Hæc enim circumscrip-
et multis rationibus negotiū uitiet, ob id tamen etiā respuenda est, ne omnes uenæ hac expre-
figura in una tantum corporis superficie digeri, ac anteriori tantū parti peculiare esse uide-
tur: potissimum quum nemo tam rerum ignarus in his Naturæ mysterijs operam nauet, qui
h 4